

המלצות המוסך | זר ספרים לחג האביב

בית < המוסך - 14.04.22 < המלצות המוסך | זר ספרים לחג האביב

ספרים שראו אור לאחרונה ולא תרצו להחמיץ

אפשרויות נוספות / לאה פילובסקי

ממליצה: לי ממן

שירים רבים מתוך ספרה השלישי של לאה פילובסקי מוקדשים לחקירת האפשרויות שלא מומשו בחייה של המשוררת ולניסיון לתור את השבילים שלא פסעה בהם, וכך אולי לפענח את שאלת השאלות: מה היה אילו? בפיכחון החד האופייני לפילובסקי, שוב ושוב היא מצליחה להישמר מפילה אל מלכודות הרומנטיזציה / אידיאליזציה השוחרות לפתחם של ניסיונות מעין אלה. היא מסיירת במרחבים מדומיינים ואקזוטיים, ממציאה מחדש את סיפור ילדותה, בודה לעצמה ביוגרפיות חלופיות בפריז, ביפן ובירושלים, או מגלמת לרגע את אשת חיקו של גבר שבצעירותה דחתה את חיזוריו – אבל כמו תרגיל מתמטי שמגיע תמיד לאותה התוצאה בדרכים שונות, השורה התחתונה נותרת דומה. ובכן, מה היה אילו? ככל הנראה אותו הדבר, בשינויים קלים. ולא משום שהכול צפוי והרשות נתונה במשורה, אלא כיוון שמה שבאמת קובע ומכתיב את חיינו, אומרת פילובסקי, אינו תלוי בנסיבות כגון מצב משפחתי, אזור מגורים או בחירת מקצוע, אלא יותר מכול הוא פועל יוצא של מרכיב פנימי, מעין גנטיקה נפשית, אשר בכוחה להכריע את מהלך חיינו יותר מכל תפאורה נסיבתית.

פילובסקי היא אחת המשוררות המשכילות ביותר, ובעמדה שלה ככותבת תמיד ניכרת הענווה: נדמה לי שהיא אדם קורא עוד לפני שהיא משוררת, והיא מבינה היטב את ההקשר הספרותי והתרבותי שבו היא פועלת. הענווה הזו הולידה לאורך קריירת הכתיבה של פילובסקי שירים רבים שיש בהם ממד דומיננטי של התכתבות עם מקורות ספרותיים

ותרבותיים (מן השירה העברית ומסורת המחשבה היהודית, המיתולוגיה היוונית, ספרות הילדים ועוד), וניתן למצוא רבים מהם בספר הזה – מוצלחים יותר או פחות. לטעמי, השירים הטובים ביותר בקובץ הם השירים ה"פילובסקיים" מכף רגל ועד ראש – כאלה שמה שמחולל אותם הוא דווקא לא טקסט חיצוני, אלא הצורך לבאר תופעה קיומית או תנועה נפשית. למשל, השיר הקטן והפניני "תקומה", שמושגת על מטפורה מפתיעה ומדויקת: הקיום האנושי כחדר כושר אחד גדול, שמקום של כבוד שמור בו ללוגמי מיצי הבריאות ההיפר־פרודוקטיביים, המהלכים בתלם המוגבל של מכשיר הריצה החשמלי. בזמן שכל זה מתחולל סביבה, הדוברת "נרדמת על המכשיר", שוקעת בשינה. אבל אולי דווקא הסירוב לכל זה – הפרישה מן השיירה, העמידה העקרונית מבחוץ שמאז ומתמיד הייתה לחם חוקה של האמנות – דווקא הוא המאפשר את רוחב יריעת המבט הנדרשת על מנת לראות את כל מה שנשקף מ"נקודת התצפית הנדירה בריחוקה" (בלשונה של דליה רביקוביץ) – היא הנקודה שבה נוצרת האמנות, ושם גם מתגלים האוצרות האינסופיים החבויים בתחומה. וגם זו תקומה.

תקומה

בחדר הכֶּשֶׁר אֲנִי נֶרְדָּמֶת עַל הַמְכָּשִׁיר
הְעוֹבֵד, כֶּךָ נִדְמָה לִי, עַל שְׂרִירֵי הָרְגָלִים.
אֵין לִי מִשְׁגֵּם מֵה שְׁמוֹ. סְבִיבֵי מְשִׁיכִים
בְּפִעִלֵיּוֹת אִירוֹבִיּוֹת וְאַנְאִירוֹבִיּוֹת, עוֹזְבִים,
מְתַקְלָחִים, מְתַעֲלָסִים, מְתַקְלָחִים שׁוֹב, נוֹסְעִים
לְאַרְצוֹת רְחוֹקוֹת וְשָׁבִים מִשָּׁם. בִּינְתֵים
הַצֵּן פּוֹרֵץ לְתֵאֵי אֵלֶּה שְׁלֹא שְׁלָמוֹ.
מִגִּפָּה מְגִיפָה אֶת הַמְּכוּן. אֲנִי
מְמַשִּׁיכָה לִישׁוֹן. רַק כֶּךָ
תְהִיָּה לִי תְקוּמָה.